

Alles van waarde...

Muziek was zijn grote liefde. Zelf musiceren of luisteren naar anderen, dat maakte hem weinig uit. Het was een klassieke alleseter. Neuriënd over het strand, glimlachend bij de koffie na de dienst, luisterend op de bank naar weer een CD, altijd was daar de muziek. Met een onvervalst Haagsche tongval kon hij uren uitweiden over enkele maten. "Kijk, hier zingen de engelen; ze geven commentaar op de hoofdmelodie." En even later, ietwat eerbiedig: "Mooi hè? Alsof God het zelf geschreven heeft."

Kunst is voor menigeen een luxe-goed. Een inkomenselasticiteit van vier of hoger is geen uitzondering. Eerst een hypotheek, een nieuwe auto, een gevuld studiefonds voor de (klein)kinderen, en drie keer per jaar op vakantie. Dan pas is er ruimte om echte kunst aan te schaffen. Voor anderen is reflectie op het hier en nu pure noodzaak. Een schilderij, een gedicht, een sculptuur, het leven is ondraaglijk zonder deze doorkijkjes naar een verstilde tijd. Voor hem waren vooral de diepe klanken uit imposante orgelpijpen onontbeerlijk. "Bij de mooiste orgels lopen de pijpen achter je rug door." Als het even kon wipte hij een kerk binnen, op zoek naar zo'n machtig exemplaar. Menig koster kneep een oogje dicht als hij er een gevonden had en erin kroop. "Hou je vast! Het gaat bulderen en donderen!"

Hij bleef schipperen met zijn schaarse middelen. Van de muziek een gezin onderhouden kon hij niet. Als ambtenaar verdiende hij zijn vrije tijd, als musicus gaf hij dat weer uit. Aan studeren ("Als ik niet oefen kachel ik achteruit."), aan een 'concert' voor vrienden en familie ("Ik ben daar stervens zenuwachtig

voor."), en aan een enkele pianoleerling ("Tegen een bescheiden vergoeding."). Zo goed en zo kwaad als dat gaat zette hij zijn schaarse middelen optimaal in. Maar ook hij moest roeien met de riemen die hij had ("Was ik technisch maar wat verder gekomen"). Zijn gehoor was absoluut. Dat kwam goed van pas bij het orgelstemmen ("Als ze het op de orgelclub niet meer horen word ik erbij gehaald") maar maakte het luisteren naar langspeelplaten een hachelijke onderneming ("Als die draaitafel niet precies goed loopt is het gejang niet om aan te horen!"). Hoe dankbaar was hij met de intrede van de cd-speler! Zijn betalingsbereidheid voor het apparaat was zo groot dat een van de eerste exemplaren bij hem thuis te bewonderen was.

Toen hij weduwnaar werd, hielp ook de muziek hem er doorheen. En later, toen het verdriet enigszins een plaats had gekregen, bezondigde hij zich aan een lang gekoesterde uitspatting: de aanschaf van een 'huisorgel'. Pontificaal, middenin de woonkamer, verrees daar een reusachtig instrument ("Met echte pijpen!"). Zijn grote liefde kon hij nu ieder moment van de dag begeleiden. Uren spelen later werd dan de stereo aangezet. Met orgelmuziek, of een symfonie uit de Romantiek. Een ander hoogtepunt was zijn bezoek aan de Thomaskirche in Leipzig. "Hier is Bach jarenlang cantor geweest". En dat deed hem veel; voor hem was Bach mischien wel de enige echte Openbaring.

Muziek als tijdverdrijf, een kostbare hobby. Je jaagt er altijd twee middelen tegelijkertijd doorheen: tijd en geld. Alsof harde euro's alleen niet genoeg zijn komen daar de opofferingskosten nog bij. Nu geldt dat voor iedere besteding van vrije tijd; je schaft de middelen aan om in je vrije tijd te kunnen doen

wat je doen wilt. Een racefiets om te toeren, een boek om te lezen, een tent om te kamperen, een piano om te bespelen. Menigeen twijfelt over de aanneming van zijn tijd. Voor hem was de keuze altijd snel gemaakt. Wat het ook kostte, hoe lang het ook duurde, altijd weer viel hij voor Echte Muziek.

Dit voorjaar is hij heen gegaan, mijn eerste pianoleraar. "Na een rijk leven", zo meldde de rouwkaart. Een bescheiden man met een scherp oog voor echte waarden. Na 83 jaar deden de klanken van Bach hem uitgeleide. De kerk, de dienst, de muziek..... even verstilde de tijd. De econoom in mij begreep: Alles van waarde heeft een prijs. Soms is die oneindig.

Jeroen Hinloopen

Hoogleraar Economie aan de UvA en onderwijzsdirecteur van de Amsterdam School of Economics.

Reacties naar: J.Hinloopen@uva.nl

